

„Színháziatlan” állapot

A vendégrendező levele

A februári Olivér-előadások előkészítésében és színre vitelében lelkiismereti okok miatt nem kívánok részt venni.

Jelen pillanatban a színházban szakmailag és morálisan is tisztázatlan helyzet van. Szóban kértem a színház ideiglenes művészeti titkárát, Horkits Erzsébetet, hogy ameddig ez a „színháziatlan” állapot nem változik, várjunk az Olivér előadásainak másorra tűzésével. Az első beszélgetés 1990. január elején történt. Kérésemet a hónap közepén szóban újra megismételtem, de ekkor már a februári előadások szervezése és előkészítése a színház részéről megtörtént. Kérésem ilyen módon formális, eredménye illuzorikus volt. Mindkét beszélgetést a színházzal én kezdeményeztem.

A szereposztást eddig sem én alakítottam, vendégként jóváhagytam a színház szempontjait, egyes, vitás esetekben közösen döntöttünk. A színészek csoportos felmondása a mi produkcióinkat érintette legkevésbé. Érthető tehát, hogy a színház többek között az Olivérrel kívánja égető műsorgondjait megoldani, a meglevő lyukakat betömni.

Nem értek egyet azon színészeknek az Olivér előadásába való beugratásával, akiknek a színház (amikor még biztos helyzetben volt) felmondott, vagy foglalkoztatásuktól eltekintett. Ezen színészek teljesen érthetően adják fel elveiket, felelik korábbi fájdalmukat — a színházért, a játékért. Nem róható fel, hogy nem veszik észre: megalázó helyzet részesei, elküldésük-visszahívásuk pillanatnyi érdekeket szolgál. Játsszani akarnak, és most boldogok, hogy tehetik. Megérttem őket.

Az én szempontjaim azonban mások. Az a kívánságom, hogy az Olivér ne lehessen azon demonstráció része, miszerint a színház működőképes. Ne teremthessen működésképes tiszteletlen áron, kísérletének a folyamatosság látszatának biztosítására az Olivér ne legyen része.

Ha a színház, illetve a prózai tagozat helyzete akár így, akár úgy tisztázódik, állok az Olivér rendelkezésére, ahogy eddig is tettem szeretettel, a gyerekek iránti hűséggel. Addig azonban nem kívánok e számomra immorális helyzetben részt venni. Az Olivér nem lehet eszköz senki kezében, nem szolgálhat színházon kívüli célokat.

Nem áll sem módomban, sem szándékomban az előadás leltitása, nyilatkozataikat pedig már mások megtették. Fájdalmas lenne, ha illetéktelenek nyúlnának az Olivérhez, és állítanák színpadra — két hónapos kihagyás után — szándékomban ellenére. Számomra a színház szerelése lehetőséget, elhatározásom nem hűtlenség, hanem az egyedül lehetséges döntés.

Budapest, 1990. január 29.

Zilahy Tamás,
az Olivér rendezője

A Kincskereső februári száma

„Borús vagyok, hát játszom: / a hóból ki se lát-szom...” a Kincskereső Csoóri Sándort köszönti 60. születésnapján Hó-játék című versének közlésével. Csala Károly Mátyas király életét bemutató „képes krónikája” következik ezután — az ifjú uralkodó trónra lépését, tanácsadóit láthatjuk a virtuóz rajzokon. (A címlap hasonló kvalitású Ludas Matyi-illusztrációja is Csálától származik.) A Nevető Irodalomra farsangi különkiadásában Karinthy Frigyes és Kun Erzsébet írásait olvashatjuk — Diákkurfangok közös cím alatt. Az IDÓUTAZÓK KLUBJÁ-ban Kósa Csaba mesél Juliánusz rokonkereső útjáról. Janikovszky Éva kettős minőségben is jelen van: Ami a szivedet nyomja című új levelezési rovatával, amelyben a gyerekek problémáira válaszol, és Te ezt még úgysem érted... című új sorozatával, amelyben a tőle megszokott éleslátással és szellemességgel ábrázolja a családok manapság új, eddig nem ismert, gondokkal terhes életét, a gyerek-felnőtt viszony buktatóit. Eric Knight Sam Small személyében a leleményes walesi

kisembert tette halhatatlanná — A repülő yorkshire-i ember című műben hőse legkülönösebb kalandjával ismerkedhetünk meg. Az EZ FANTASZTIKUS-ban Edmund Cooper kisregénye és Kun Erzsébet rövid írásai a számítógépek csodálatos világáról szólnak.

Gazdag és változatos, a farsangi vidámságokat se nélkülözi a versrovat: Morgenstern abszurdjait és egy fűzfapoétákat szerepeltető antológia mulatságos darabjait emelhetnénk ki belőle. Kovács Lajos interjúfajogok közös cím alatt. Az IDÓUTAZÓK KLUBJÁ-ban Kósa Csaba mesél Juliánusz rokonkereső útjáról. Janikovszky Éva kettős minőségben is jelen van: Ami a szivedet nyomja című új levelezési rovatával, amelyben a gyerekek problémáira válaszol, és Te ezt még úgysem érted... című új sorozatával, amelyben a tőle megszokott éleslátással és szellemességgel ábrázolja a családok manapság új, eddig nem ismert, gondokkal terhes életét, a gyerek-felnőtt viszony buktatóit. Eric Knight Sam Small személyében a leleményes walesi

Elismerés

A Magyar Köztársaság rendje, Kovács Bélának, a ideiglenes elnöke több évtizedes eredményes munkásságuk elismeréseként, nyugdíjállományba vonulásuk alkalmából Somogyi Jenő állami díjasként, a Pannónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat vezérigazgatójának a Pannónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat vezérigazgatójának a Magyar Köztársaság Zászló-

A társulat négy nyelven beszél

Tegnap a szegedi színház vendégei voltak Vilcu Mihai karmester és Kökény János koncertmester a temesvári román operatársulat művészei. A február 12-re tervezett szegedi vendégszereplésüket készítették elő az itteni vezetőkkel. A két színház között most kezd szakmai és baráti kapcsolat szövődni, a két vendéget erről kérdeztük.

— Önök majdnem 160 fős társulattal érkeznek Szegedre, hogy az olasz nyelvű Nabuccóval fellépjenek. Hogyan lehet, lehetett ilyen nehéz időben egy társulatot összetartani?

— A temesvári opera előadásai a legnagyobb szorongatások idején is telt házzal mentek. A közönség adott erőt nekünk a túlélésre, mikor csak 60 százalékát kaptuk a fizetésünknek, amikor szinte lehetetlen körülmények között dolgoztunk. Néhányunkat csábítottak külföldre, de nem hagytuk ott a színházunkat.

— Úgy tudom, az Önök társulata román nyelvű.

— Igen, de a művészek között ugyanannyi magyar, sváb, szerb és bolgár anyanyelvű van, mint román. A társulat legtöbb tagja mind a négy nyelvet beszéli. A Bánát már Mária Terézia óta soknemzetiségű terület, tehát itt nem újdonság a békés egymás mellett élés. A művészet, a zene egyébként is internacionalista műfaj. Rádadásul Temesvár soha nem tartozott Ceausescu kedvenc városai közé. Ritkán jött hozzánk látogatóba, mert nem tapsoltunk neki elég ütemesen.

— Hogy tetszik a szegedi színház?

— Mindenekelőtt jólesett a kedves fogadtatás, az épület pedig gyönyörű. Számunkra ismerős, hiszen a kolozsvári színházat is ugyanaz a Helmer-Fellner cég tervezte és építette, mint ezt. Szeretnénk megörvendeztetni a magyar közönséget. Törékeny még ez a kapcsolat, de fontos, hogy Önök tudják: mi számon tartjuk, hogy a mi forradalmunkat egy magyar ember robbantotta ki. S azt is tudjuk, sokat köszönhetünk ennek az országnak, hiszen a legnehezebb pillanatokban sietett a segítségünkre.

(pacsika)

A félkarú rabló

Pénzen vett támogatás

Véltetőleg, nincs gondolatolvasó gép az OTP lakásértékesítési osztályán. Ha lenne, ezekben a napokban változatos, színes, helyenként zaftos gondolatfoslányokat érzékelhetnénk, olyanokat, amelyek nem a legelőnyösebb összefüggésben emlegetnék a hivatali bürokráciát.

Azok a lakásvásárlók ugyanis, akiknek szerződéskötésük most esedékes, választhatnak: vagy igénybe veszik az Országgyűlés által nemrég jóváhagyott „első lakáshoz jutási támogatást”, és ez esetben néhány ezer forinttal könnyebb lesz a pénztárcájuk, vagy lemondanak a támogatásról, s így fizetniük sem kell.

Talán nem felelőtlen vélekedés: a támogatásra szorulóknak többségben És ha épp mostanában jutnak hozzá vásárolt lakásukhoz, fizetniük kell a támogatás jogáért. A

Csókási György felvétele

Ítélethirdetés után. Foglárók közt balról a másodrendű vádlott Hajagos Tóth László, jobbról Ladányi János

Megváltoztatva a legsúlyosabbat

Életfogytig tartó fegyház a csengelei gyilkos büntetése

Nem kétséges, az immár másfél évvel ezelőtt Csengelelén történt, 8 ember halálával végződő bűnügy tegnapi, végzős ítélethirdetése nem csupán a konkrét eset szempontjából volt jelentős, hanem amiatt is, mert a halálbüntetés ellenzőinek fontos támpontot adhatott: hogyan áll e kérdéshez a legfőbb bírói szervezet.

Még ítélethirdetés előtt megkérdezősködöm a Parlamentben. Ideiglenes közpárti elnökként Szűrös Mátyas dönthet végzős esetben élet és halál kérdésében, nem érdektelen hát a véleménye.

Mint külügyes, egyet mondhatok — nyilatkozza az elnök. — Amíg Magyarországon érvényben van a halálbüntetés, addig minket nem vesznek igazán komolyan Nyugaton, nem vesznek föl például az Európa Tanácsba. Nemzetközi törekvéseink miatt tehát megérett a helyzet a halálbüntetés eltörlésére, de ezt mindenképpen körültekintően kell megtenni, megfelelő lélektani előkészítő munka után — figyelemmel a népben lévő érzékenységekre.

— Van-e Önnek olyan konkrét elhatározása, hogy nem utasít el kegyelmi kérvényt?

— Nem hiszem, hogy a választásokig hátra lévő két hónapban az asztalomra kerülne ilyen kérvény — kapom a kitérő választ.

— Mégis, ha eljutna Ön-höz egy kegyelmi kérvény — hogyan döntene?

— Konkrétan megkell vizsgálni az esetet...

— Szóval, mi lenne a döntése?

— Nézz, ha én most határozott álláspontot fogalmazok meg, befolyásolom a bíróságot a döntésben, s ezt nem akarom — mondja végül Szűrös Mátyas.

Néhány perccel később Kulcsár Kálmán igazságügy-miniszterrel van szerencsém szót váltani.

— Miniszter Úr! Fél éve, amikor a Parlament eltörlötte a politikai okokból kiszabható halálbüntetést, Ön azt nyilatkozta: fokozatosan jutunk el a teljes eltörlésig. Azóta csend van ebben a kérdésben. Miért?

— Mert sok a munkája az Országgyűlésnek. De a halálbüntetés-ellenes liga dolgozik. Most például beadványt szerkesztett az Alkotmánybíróságnak, miszerint, a halálbüntetés ellentétes a módosított alkotmánnyal. Most várjuk a bíróság állásfoglalását. Ha kimondja az alkotmányellenességet, a dolog ezzel el van intézve.

— A konkrét esetről szólna: elképzelhetőnek találja a megyei bíróság ítéletének helyben hagyása esetén az ítélet végrehajtását?

— Nem, mert a köztársasági elnök nem dönt az Alkotmánybíróság határozatának meghozataláig. Cél-szerűnek tartanám, ha a Legfelsőbb Bíróság is várna ezen határozatig, hisz senki nem vállalhatja, hogy esetleg alkotmányellenesen döntsön.

A Legfelsőbb Bíróság nem várt. Tegnap döntött, de döntése semmiképp nem sérti az alkotmányt. „A nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, több emberen elkövetett emberölés büntetése miatt a Csongrád Megyei Bíróság által Ladányi Jánosra kiszabott büntetést a Legfelsőbb Bíróság megváltoztatja akként, hogy a halálbüntetést életfogytig tartó fegyházbüntetésre enyhíti. Az első fokú bíróság ítéletének másod- és harmadrendű vádlottak vonatkozó részét a Legfelsőbb

Mint minden bíróságon, a legfelsőbbön is külön „elővezető” helyisége van a vádlottnak. Benéztem ide, még azután, hogy a legfőbb ügyész képviselője másodfokon is halált kért a csengelei gyilkosra. Mint egy oroszlánkreccben: karvastagságú, vasból készült rács mögött, bilincsen, megláncolva Ladányi János. „Nem féltem én az életemet, végyé el nyugodtan, ha akarják” — ordítja, szinte sirva.

Nem vették el. Ezzel zárult — Ladányi számára — másfél év után a csengelei dráma.

Balogh Tamás